

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců JUDr. Petra Příhody a JUDr. Jana Passera, v právní věci žalobce: **Teléfonica O2 Czech Republic, a. s.**, se sídlem Za Brumlovkou 266/2, Praha 4, zastoupeného Mgr. Radkem Pokorným, advokátem se sídlem Karolíny Světlé 301/8, Praha 1, proti žalovanému: **Úřad pro ochranu hospodářské soutěže**, se sídlem tř. Kpt. Jaroše 7, Brno, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 1. 2004, čj. R 20/2003, o námitce podjatosti soudce vznesené žalobcem,

t a k t o :

Soudce Krajského soudu v Brně JUDr. David Raus, Ph.D., **je vyloučen** z projednání a rozhodování věci, vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 62 Ca 61/2008.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Žalobou podanou u Krajského soudu v Brně se žalobce domáhal zrušení rozhodnutí předsedy Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže ze dne 19. 1. 2004, čj. R 20/2003, kterým žalovaný změnil výrok v bodu 1 a potvrdil výroky v bodech 2, 3, 4 a 5 výrokové části rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže ze dne 30. 6. 2003, čj. S 1/03-3250/03-ORP.

II.

Dne 29. 9. 2008 bylo žalobci doručeno poučení krajského soudu ze dne 25. 9. 2008, čj. 62 Ca 61/2008 - 249, kterým mu bylo sděleno, že v dané věci bude rozhodovat senát 62 Ca krajského soudu, jehož členem je mj. JUDr. David Raus, Ph.D. Žalobce byl poučen o možnosti uplatnit vůči jednotlivým členům senátu námitku podjatosti dle § 8 odst. 5 s. ř. s.

Žalobce podáním ze dne 6. 10. 2008, adresovaným Nejvyššímu správnímu soudu prostřednictvím krajského soudu, namítl podjatost soudce JUDr. Davida Rause, Ph.D. Důvod jeho podjatosti spatřuje v tom, že se „*podílel nebo mohl podílet na předchozím projednávání a rozhodování v řízení na Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže...*“. JUDr. David Raus, Ph.D., byl podle žalobce z titulu působení ve funkci ředitele legislativně právního odboru a ředitele rozkladové komise v době, kdy před žalovaným probíhalo správní řízení v této věci, „*velmi pravděpodobně seznámen s danou věcí a velmi pravděpodobně se na jejím projednávání a rozhodování i přímo podílel*“.

S odkazem na judikaturu Nejvyššího správního soudu žalobce uzavřel, že „*by mohl být porušen princip neovlivnění předchozím poznáním o věci*“, a je tak dán důvod uvedený v § 8 odst. 1 s. ř. s. pro vyloučení JUDr. Davida Rause, Ph.D. z projednávání a rozhodování ve věci.

III.

Soudce JUDr. David Raus, Ph.D. dne 27. 4. 2009 ve vyjádření k námitce podjatosti uvedl, že se z důvodů tvrzených v námitce podjatosti považuje v posuzované věci za podjatého. Konstatoval, že v době, kdy u žalovaného probíhalo správní řízení, v němž bylo vydáno napadené rozhodnutí, pracoval u žalovaného „*v pozici ředitele legislativně právního odboru a předsedy rozkladové komise předsedy Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže pro oblast antitrustu*“, jejímž byl „*zároveň i hlasujícím členem*“. Dále uvedl, že byť v době vydání napadeného rozhodnutí na Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže nepracoval, „*v době vedení správního řízení v prvním stupni již od jeho*

samotného zabývání...se z pozice ředitele legislativně právního odboru metodicky podílel na jeho vedení“ a s projednávanou věcí byl částečně obeznámen.

IV.

Dne 28. 4. 2009 předseda krajského soudu JUDr. Jaromír Pořízek rozhodl: „na základě sdělení JUDr. Davida Rause, Ph.D., člena senátu 62 Ca Krajského soudu v Brně, že je důvod pochybovat o jeho nepodjatosti a je tak vyloučen z projednání a rozhodnutí ve věci spis. zn. 62 Ca 61/2008“, a určil dle § 8 odst. 3 s. ř. s. „na jeho místo člena senátu podle Rozvrhu práce Krajského soudu v Brně pro rok 2009, Spr 3321/2008, JUDr. Zuzanu Bystřickou“.

Dne 9. 9. 2009, podáním ze dne 7. 9. 2009, čj. 62 Ca 61/2008 - 275, krajský soud předložil spis Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí o námitce podjatosti.

V.

Nejvyšší správní soud se předně zabýval tím, zda má pravomoc rozhodnout o námitce podjatosti soudce vznesené žalobcem v případě, kdy již předseda krajského soudu pojal vyjádření soudce JUDr. Davida Rause, Ph.D. jako oznámení ve smyslu § 8 odst. 3 s. ř. s., že zjistil důvod své podjatosti ve věci vedené pod sp. zn. 62 Ca 61/2008, a určil na jeho místo jiného soudce.

Podle § 8 odst. 5 s. ř. s. může „účastník nebo osoba zúčastněná na řízení...namítnout podjatost soudce, soudní osoby, tlumočnicka nebo znalce. Námitku musí uplatnit do jednoho týdne ode dne, kdy se o podjatosti dozvěděl; zjistí-li důvod podjatosti při jednání, musí ji uplatnit při tomto jednání. K později uplatněným námitkám se nepřihlíží. Námitka musí být zdůvodněna a musí být uvedeny konkrétní skutečnosti, z nichž je dovozována. O vyloučení soudce rozhodne usnesením po jeho vyjádření Nejvyšší správní soud...“

Podle § 8 odst. 3 s. ř. s. „soudce, který zjistí důvod své podjatosti, oznámí takovou skutečnost předsedovi soudu a v řízení zatím může provést jen takové úkony, které nesnesou odkladu. Předseda soudu na jeho místo určí podle rozvrhu práce jiného soudce nebo jiný senát. Má-li předseda soudu za to, že není dán důvod podjatosti soudce, nebo týká-li se věc předsedy soudu, rozhodne o vyloučení Nejvyšší správní soud usnesením, a jde-li o soudce, Nejvyššího správního soudu, jiný jeho senát.“

Soudní řád správní tak, podobně jako jiné procesní předpisy, vychází ze dvou možných způsobů rozhodování o podjatosti soudce. První způsob je vázán na oznamovací povinnost soudce sdělit předsedovi soudu, že zjistil důvody své podjatosti, druhá varianta vychází z práva účastníka řízení učinit kvalifikovaným způsobem námitku podjatosti.

V prvním případě předseda soudu posoudí, zda je podle něj důvod podjatosti dán. Jedině v situaci, kdy má předseda soudu za to, že důvod podjatosti dán není (nejde-li o předsedu soudu samotného), rozhoduje o vyloučení soudce dle § 8 odst. 3 věty třetí s. ř. s. Nejvyšší správní soud.

V druhém případě však podle výslovného znění § 8 odst. 5 s. ř. s. zakládá procesní úkon účastníka řízení, jímž kvalifikovaně vznesl námitku podjatosti, jeho právo, aby o namítané podjatosti soudce bylo (po vyjádření dotyčného soudce) rozhodováno Nejvyšším správním soudem. Podobně je tomu přitom i v jiných procesních předpisech, kdy je námitka podjatosti vznesená účastníkem řízení spojena s rozhodováním instančně vyšších orgánů.

V posuzované věci žalobce nepochybně řádně a včas po poučení krajským soudem využil svého práva uplatnit námitku podjatosti dle § 8 odst. 5 s. ř. s. Soudce, u něhož žalobce vyslovil důvodnou obavu o jeho nepodjatosti, poté v souladu s § 8 odst. 5 poslední věta s. ř. s. splnil svou povinnost vyjádřit se k vznesené námitce podjatosti.

Rozhodl-li následně předseda krajského soudu dle § 8 odst. 3 s. ř. s. tak, že na místo tohoto soudce určil soudce jiného, nebylo respektováno právo žalobce, aby o jím vznesené námitce podjatosti rozhodl Nejvyšší správní soud.

Ochrana práv účastníků soudního řízení správního na nezávislé a nestranné posouzení věci byla v tomto případě zajištěna tím, že byl na místo soudce, který se dle svého vyjádření a v souladu se vznesenou námitkou cítil být v dané věci podjatý, určen předsedou krajského soudu soudce jiný. Zároveň však předseda krajského soudu pochybil, pokud bez dalšího pojal vyjádření dotyčného soudce ze dne 27. 4. 2009, učiněné v souladu s § 8 odst. 5 s. ř. s., jako oznámení dle § 8 odst. 3 s. ř. s. a obratem podle posledně citovaného ustanovení postupoval. Takové rozhodnutí předsedy krajského soudu vybočilo z jeho pravomoci, nebylo způsobilé vyvolat v něm předvídané účinky.

Nejvyšší správní soud proto shledal, že je nutno o námitce podjatosti vznesené žalobcem rozhodnout v souladu s § 8 odst. 5 poslední věty s. ř. s. *Obiter dictum* lze poznamenat, že přestože bylo žalobci rozhodnutím předsedy krajského soudu *de facto* vyhověno, nerozhodl-li by Nejvyšší správní soud o námitce žalobce, zůstal by jeho procesní úkon bez odezvy výslovně předvídané v § 8 odst. 5 s. ř. s. Takový stav přitom nelze připustit. Pouze na okraj je možno konstatovat, že žalobce by nebyl v případě včasného předložení spisu Nejvyššímu správnímu soudu krajským soudem nijak krácen na svém právu na projednání věci bez zbytečných průtahů dle článku 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. V posuzované věci tomu bylo jinak, neboť Nejvyšší správní soud o námitce podjatosti vznesené žalobcem rozhodoval v důsledku opožděného předložení spisu krajským soudem téměř 12 měsíců po jejím vznesení.

Nejvyšší správní soud dále posoudil námitku podjatosti soudce JUDr. Davida Rause, Ph.D., vznesenou žalobcem. Námitka je důvodná.

Dle § 8 odst. 1 s. ř. s. jsou soudci „*vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávání věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.*“

V daném případě žalobce shledal důvod podjatosti v tom, že soudce JUDr. David Raus, Ph.D. působil v rámci žalovaného v době, kdy u něj probíhalo správní řízení, v němž bylo vydáno napadené rozhodnutí, a to na pozici, kde byl „*velmi pravděpodobně seznámen s danou věcí a velmi pravděpodobně se na jejím projednávání a rozhodování i přímo podílel*“. To ostatně svým vyjádřením ze dne 27. 4. 2009 do značné míry potvrdil i dotyčný soudce.

Přestože v posuzované věci nebylo prokázáno, že by se JUDr. David Raus, Ph.D. přímo podílel na rozhodování dané věci v rámci správního řízení, byl dle svého vyjádření s věcí seznámen a mohl svým postojem a metodickým vedením ovlivnit názor osob, které se přímo na rozhodování věci žalovaným podílely.

Ze smyslu § 8 odst. 1 s. ř. s. věty druhé je dále zřejmé, že zákonodárce zamýšlel zabránit tomu, aby soudci, jež mohou být ovlivněni znalostí věci na základě předchozích poznání ze správního řízení, o ní následně v soudním řízení rozhodovali. S ohledem na skutečnost, že i JUDr. David Raus, Ph.D. sám potvrdil, že s věcí seznámen byl, a připojil, že se ve věci považuje za podjatého, považuje Nejvyšší správní soud důvody stanovené v § 8 odst. 1 s. ř. s. pro vyloučení soudce z projednávání a rozhodování dané věci za naplněné.

Na okraj lze doplnit, že k vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci mohou vždy vést pouze zcela zásadní důvody, které podstatným způsobem zpochybňují možnou nestrannost soudního rozhodování (srov. např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 9. 2004, sp. zn. Nao 13/2004, č. 433/2005 Sb. NSS). Proto bude i v každé jednotlivé věci nutno bedlivě zkoumat naplnění těchto důvodů. Z usnesení Nejvyššího správního soudu v nyní projednávané věci tak nelze v žádném případě dovodit, že by měl být JUDr. David Raus, PhD., paušálně vyloučen ze soudního rozhodování ve věcech, které mohly být projednávány Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže v době, kdy byl jeho zaměstnancem. Naopak v každé jednotlivé věci musí být zkoumán podíl, který tento soudce na rozhodování ve správním řízení mohl mít. V návaznosti na předchozí odůvodnění lze přitom zdůraznit, že v případě námitky podjatosti vznesené účastníkem řízení pravomoc k rozhodnutí o ní náleží Nejvyššímu správnímu soudu a rozhodnutí předsedy krajského soudu představuje překročení jeho pravomoci.

Jelikož Nejvyšší správní soud shledal námitku podjatosti soudce JUDr. Davida Rause, Ph.D. vznesenou žalobcem s ohledem na výše uvedené důvodnou, rozhodl usnesením o jeho vyloučení z projednání a rozhodování posuzované věci.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 22. září 2009

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu